

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI
SAMARAQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI**

**Ro'yxatga olindi
№ BD-60610200**

“TASDIQLAYMAN”

Direktor:

Sh.R.Urakov

2022- yil “5” 09

**Elektron hukumat va raqamli iqtisodiyot
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	600 000 – Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	610 000 – Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim yo'nalishi:	60610200 – Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Kattaqo'rg'on-2022

EHRI1504		2024-2025	5-semestr	4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
	Elektron hukumat va raqamli iqtisodiyot		48	72	120
2.	I. Fanning mazmuni Fanning maqsad va vazifalari bu fanning maqsadi talabalarga davlat boshqaruv organlari xodimlarining faoliyatida davlat boshqarish axborot tizimlardan foydalanishini ya'ni umumiy axborot texnologiyalar infratuzilmasi asosida davlat boshqaruvini samaradorligini ko'tarish mexanizmini boshqarishni o'rgatiladi. Bu infratuzilma orqali davlat axborot tuzilmalarini va vositalarini qamirab oladi, yana davlat interaktiv xizmatlarini joriy etishda fuqaro va davlat boshqaruv organlarini o'zaro aloqasini ta'minlash vositalarini o'rgatadi. Butun dunyoda keng qamrovli ravishda rivojlanib borayotgan zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalarini hayotga tadbiq etish, elektron hukumat asoslaribo'yicha talabalarga chuqur bilim berish, ko'nikmalar hosil qilish va ularning ushbu soha bo'yicha tajriba saviyalarini o'stirishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Elektron hukumat to'g'risida asosiy tushunchalar. Elektron hukumat. Konsepsiya, elektron hujjat, axborot tizimi, tashkillashtirish, loyihalashtirish, hisobga olish, tahlil qilish, saqlash, uzatish, qayta ishlash, teskari aloqa. 2-mavzu. "Elektron hukumat" tizimi foydalanuvchilarini identifikatsiyalashning yagona axborot tizimi OneID bu – "Elektron hukumat" tizimi foydalanuvchilarini identifikatsiyalashning yagona axborot tizimi bo'lib, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va tijorat tashkilotlarining turli axborot tizimlari va resurslaridan foydalanishda qulaylik yaratish uchun mo'ljallangan. 3-mavzu. Elektron hukumat tizimini me'yoriy huquqiy asoslari Davlat boshqaruvida AKT, elektron xujjat, elektron raqamli imzo, davlat axborot resurslari tushunchalari va ulardan foydalanish. 4-mavzu. O'zbekiston Respublikasi Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali Jismoniy va yuridik shaxslarning elektron portal orqali davlat organlari bilan o'zaro aloqasi, ya'ni hukumat tomonidan elektron davlat xizmatlari				

ko'rsatilishi raqamli iqtisodiyotning ajralmas qismi hisoblanadi. Shu maqsadda Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (Yagona portal) faoliyat ko'rsatib kelmoqda.

5-mavzu. Elektron hukumat modeli.

Elektron hukumat (e-hukumat) modeli axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) orqali davlat xizmatlarini samarali, tezkor va qulay tarzda taqdim etishga yo'naltirilgan. Ushbu modelning asosiy maqsadi — davlat boshqaruvi jarayonlarini optimallashtirish, fuqarolar va biznes uchun davlat xizmatlaridan foydalanishni soddalashtirishdir.

6-mavzu. Soliq organlarining elektron davlat xizmatlari portali.

Soliq organlarining elektron davlat xizmatlari portali fuqarolar va korxonalarga soliq bilan bog'liq xizmatlarni onlayn tarzda taqdim etishga mo'ljallangan. Bu portal orqali foydalanuvchilar soliq to'lovlarini amalga oshirish, soliq deklaratsiyalarini topshirish, soliq to'lovlari haqida ma'lumot olish kabi xizmatlardan foydalanishlari mumkin.

7-mavzu. Rivojlangan davlatlarda elektron hukumat

Rivojlangan davlatlarda elektron hukumat modeli davlat boshqaruvini yanada samarali va shaffof qiladi, fuqarolar va bizneslarga qulaylik yaratadi. Shuningdek, bu davlatlarda raqamli xizmatlar orqali iqtisodiy o'sish va ijtimoiy barqarorlikka erishishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, raqamli tafovut va axborot xavfsizligi masalalari doimo dolzarb bo'lib qoladi.

8-mavzu. Raqamli hukumat loyihalarini boshqarish markazi.

“Raqamli hukumat” tizimi doirasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi loyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirishning samarali va shaffof mexanizmlarini yaratamiz, shuningdek, bu boradagi loyihalar, dizayn va texnik hujjatlarni yuqori sifatli ekspertizadan o'tkazish.

9-mavzu. Elektron hukumat tizimini rivojlanishi uchun ijtimoiy mediani o'rni.

Elektron hukumat tizimini rivojlantirishda ijtimoiy medianing o'rni juda muhim hisoblanadi. Ijtimoiy media platformalari davlat va fuqarolar o'rtasidagi muloqotni samarali tashkil qilish, davlat xizmatlarini targ'ib qilish va davlat boshqaruvida ishtirok etishni kuchaytirishda katta rol o'ynaydi.

10-mavzu. O'zbekiston Respublikasi ochiq ma'lumotlar partali va undan foydalanish.

Ochiq ma'lumotlarni bugungi kundagi ahamiyati shundan iboratki, ochiq ma'lumotlar yordamida dasturchilar turli mobil ilovalar, dasturiy ta'minotlar va veb-saytlar yaratish imkoniga ega bo'ladilar.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Elektron hukumat to'g'risida asosiy tushunchalar.
2. OneID tizimi va undan ro'yxatdan o'tish.
3. O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi va undan foydalanish
4. Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali “fuqarolik” bo'limi xizmatlaridan foydalanish

5. Elektron hukumat modeli.
6. Soliq organlarining elektron davlat xizmatlari portali jismoniy shaxslar uchun mo'ljallangan xizmat turlari bilan tanishish
7. Rivojlangan davlatlarda elektron hukumat
8. Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali "ta'lim" bo'limi xizmatlaridan foydalanish
9. Elektron hukumat tizimini rivojlanishi uchun ijtimoiy mediani o'rni.
10. Milliy axborot-qiduruv tizimi va uning imkoniyatlari.
11. O'zbekiston Respublikasi bosh prokuraturasi huzuridagi majburiy ijro byurosi rasmiy sayt bilan tanishish
12. Elektron raqamli imzo va undan foydalanish
13. Ta'lim platformalari va ular bilan ishlash
14. To'lov tizimlari va ularning turlari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. fo.birdarcha.uz portali imkoniyatlari
2. license.gov.uz tizimi imkoniyatlari
3. Elektron hukumat tizimida axborot xavfsizligini ta'minlash
4. Elektron hukumat tizimini rivojlanish strategiyasi
5. business.gov.uz tizimi imkoniyatlari bilan tanishish
6. openbudget.uz tizimi imkoniyatlari bilan tanishish
7. b-advice.uz tizimi imkoniyatlari bilan tanishish
8. e-auksion.uz tizimi imkoniyatlari bilan tanishish
9. ish.mehnat.uz tizimi imkoniyatlari bilan tanishish
10. AKT sohasidagi me'yoriy-huquqiy xujjatlar
11. Elektron hukumatni joriy etish jarayoni uchta bosqich va uning tahlili
12. Elektron hukumat tizimini rivojlanish strategiyasi
13. my.gov.uz portalida kredit tarixini olish
14. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari
15. Elektron hukumatni rivojlantirishda axborot tizimlari va ma'lumotlar bazalarini yaratish loyihalari

V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar

Talaba bilishi kerak:

Elektron hukumat, yoki e-hukumat, o'zbekiston va boshqa mamlakatlarda amalga oshiriladigan hukumatning ma'muriyatlarni o'z ichiga olish va ijro etish jarayonlarini avtomatlashtirish uchun texnologiyalardan foydalanishni maqsad qiladi. Bu tizimlar, hukumatning ma'muriyatlarini boshqarish, xizmatlarni taqdim etish, ma'lumotlar bazasini saqlash va ma'lumot almashinuvini oshirishda yordam beradi. Elektron hujjatlar va imzolar yordamida hujjatlarni elektron shaklda yaratish, uchrashuv va tasdiqlash osonlashadi. Elektron hukumat tizimlari, ma'muriyatlar boshqarishni avtomatlash va ma'lumotlarni amalga oshirishda yordam beradi. Elektron hukumat tizimlari orqali fuqarolar va tashkilotlarning xizmatlarga onlayn kirish uchun imkoniyatlari oshiriladi. Ma'lumotlar elektron shaklda saqlanadi va ma'lumot almashish jarayonlari oson va ishonchli bo'ladi.

	Elektron hukumat, fuqarolar uchun onlayn xizmatlarni taqdim etishni oshiradi, masalan, pasport olish, to'lov amallari va boshqalar. Fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlari o'quv rejasiga ko'ra o'quv materialining mazmuni va pedagogik maqsadlariga qarab, ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar ko'rinishida tashkil etiladi. Fan bo'yicha nazariy bilimlarning mazmunini bayon etish uchun ma'ruza mashg'ulotlaridan, bu bilimlarni mustahkamlash, maxsus fanlarni o'rganish va tadqiqot qilish ko'nikmalarini shakllantirish uchun amaliy mashg'ulotlardan foydalaniladi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta'lim, keys-stadi, grafikli organayzerlar, loyixalash usullari, amaliy ishlar. O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, mulokot, hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, jamoaviy va guruh. O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari. Kommunikasiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.
4	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • amaliy mashg'ulotlar (berilgan topshiriqlarni bajara olish); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1. Mirziyov SH.M. "Raqamli O'zbekiston-2030" Strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktyabrdagi PF-6079-son farmoni. 2. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF - 4947 - son farmoni. Toshkent, 2017 yil 7 fevral. 3. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib - intizom va shahsiy javobgarlik- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollarga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Halq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, № 11. 4. "Elektron hukumat to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. 2015 yil 9 dekabr. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari

to'plami, 2015 y., 49-son, 611-modda. 3-15 b.

5. The Linkage between ICT Applications and Meaningful Development. Usha Rani Vyasulu Reddi. UN-APCICT/ESCAP 2011. Module 1. (Second Edition).

6. E-Government Applications: Nag Yeon Lee and Kwangsok Oh. UN-APCICT/ESCAP 2011. Module 3. (Second Edition).

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Understanding E-government. Vincent Homburg. 140 p. 2008 y.
2. United Nations E-Government Survey 2014. E-Government for the Future We Want, Printed at the United Nations, New York, 2014, pages - 284
3. E-Government Diffusion, Policy, and Impact: Advanced Issues and Practices. Mehdi Khosrow-Pour. Information Resources Management Association. USA. 394 p. 2009 y.
4. e-Government Applications: Nag Yeon Lee and Kwangsok Oh. UN-APCICT/ESCAP 2011.
5. ICT Trends for Government Leaders. Rajnesh D. Singh. UN-APCICT/ESCAP 2011.

Axborot manbalari (saytlar):

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. <http://www.my.gov.uz>
3. <http://www.data.gov.uz>
4. <http://www.lex.uz>
5. <http://www.unapcict.org>
6. <http://www.un.org/desa>
7. <http://www.unpan.org/e-government>
8. <http://www.ziyonet.uz>

7 **Fan dasturi Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali kengashining 2022-yil 5-avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.**

8 **Fan/modul uchun mas'ullar:**
E.S.Shukurov – SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrasi assistenti
J.A.Shodmonov – SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrasi assistenti.

9 O.Q.Sag'dullayev– SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrasi assistenti.(ichki)
Sh.Q.Daliyev – SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti.